

DIGITÁLNÍ KNIHOVNA KRAMÁŘSKÝCH TISKŮ

Broadside ballad and chapbook collection in the National Library

Sbírka kramářských tisků Národního muzea v Praze

Transformations of Czech 'Broadside Ballads'. Media, traditions, contexts

11. - 13. 9. 2019

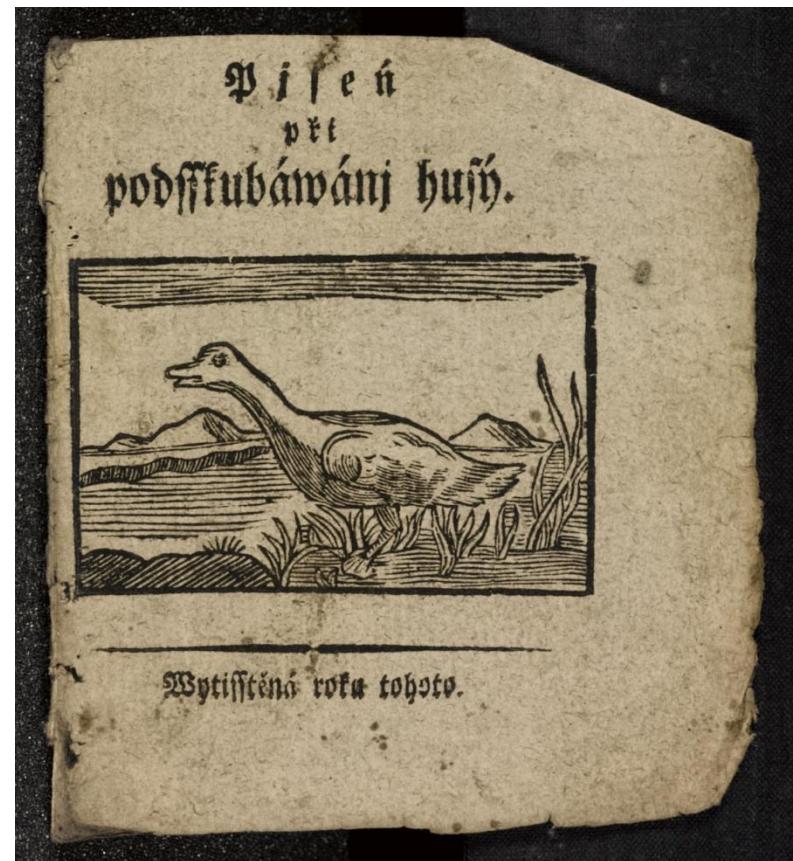
Iva Bydžovská, Knihovna Národního muzea

E: iva_bydzovska@nm.cz, T: +420, W: www.spalicek.net

The history and content of the Library of National Museum in Prague's collection of seventeenth to nineteenth century small prints functionally related to broadside ballads and chapbooks in English speaking environment. Collecting of these prints has a long history in the Library of the National Museum, starting with an important figure of Czech history and ethnology study and a librarian Čeněk Zíbrt.

First broadside ballads were part of the library as soon as 1818, probably as a donation. More prints of this nature got into the library collections after 1854 when the library was tasked with keeping officially censored copies of these prints. Many of the older acquisitions bear witness to the arrangement, mostly in the shape of a stamp and date of the official approval, sometimes containing notes on inappropriety of parts of the text.

DIGITÁLNÍ KNIHOVNA KRAMÁŘSKÝCH TISKŮ

Many of these small prints also came in homemade convolutes, called špalíček a (wood) block. Not yet seeing the value of these convolutes, they were divided and often bound anew, by author, by the theme or other feature of the prints the librarians deemed important in the first half of 20th century these convolutes were bound by Karel Just, a bookbinder residing in Prague – Žižkov.

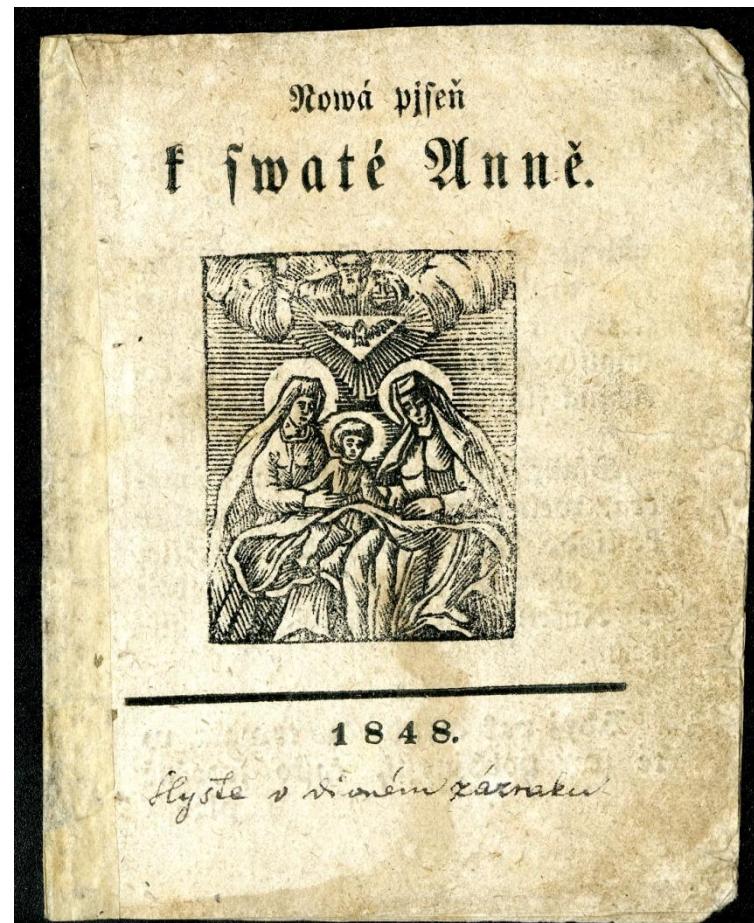

Špalíček kramářských tisků KP Špal. 128 v původní lidové vazbě. Obsahuje 67 tisků z let 1789 - 1848, mezi nimi i píseň o ukrutném mordu v Pustiměři.

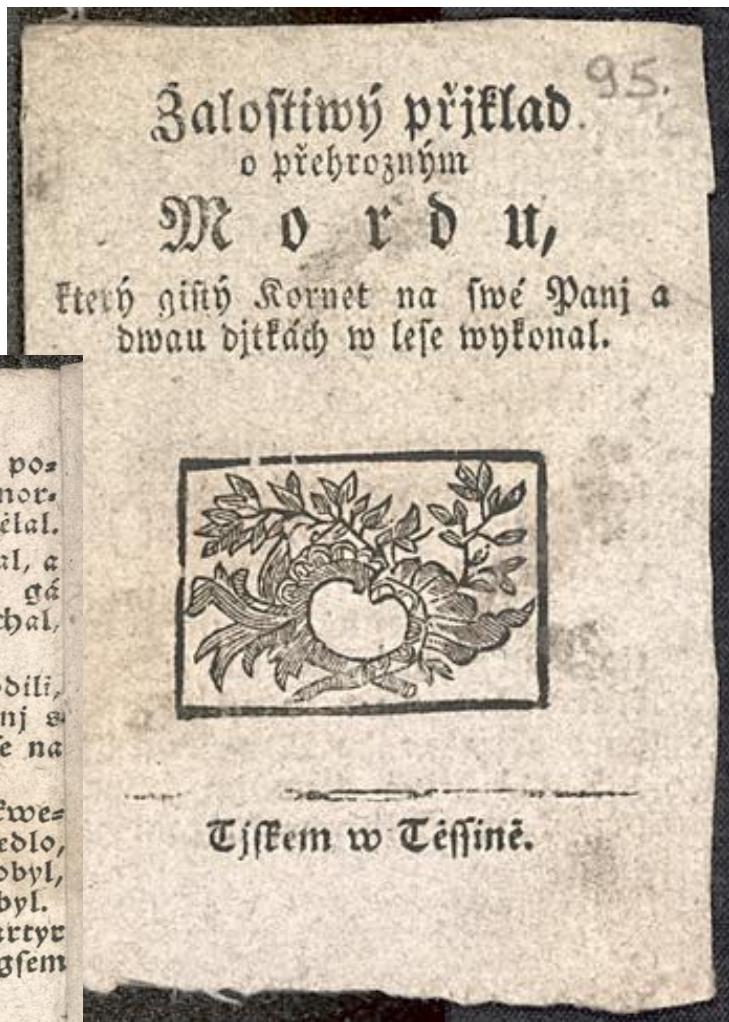
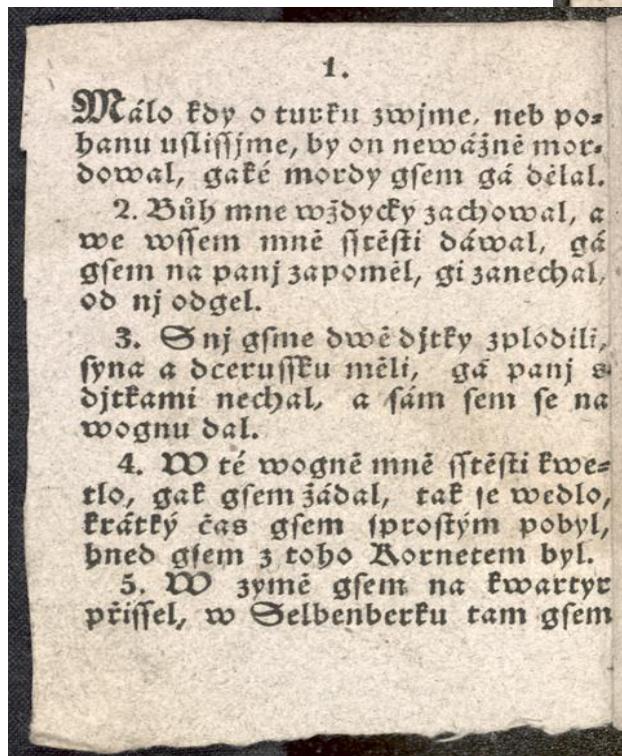
One of the first people to use the National Museum Library collection for research was Čeněk Zíbrt (1964-1932), the National museum Library director, who by the library tradition stored his materials in the drawers of his worktable. Of course there is little evidence to support or dismiss these claims, but his work is evidenced by many entries of the journal Zíbrt was an editor of – Český lid.

Zíbrt's successor, historian Josef Wolf (1878 – 1937) was responsible for the founding of special broadside ballad collection (sbírka kramářských písni), with the exception of prints older than 1774, which were – and are to these days – part of the old print collections. Later acquisitions did not respect this division in favour of keeping the newly acquired collections undivided.

In 1931 the National Museum Library founded 'a special archive' of broadside ballads of about 6000 prints and called for the public to donate personal collections to replenish it. (In a newspaper article *Žalostivý příběh o přehrozném mordu, který jistý kornet na své paní a dvouma dítkami v lese vykonal*, České slovo 7.11. 1931, roč. 23, s. 14.)

In the sixties, in connection to a series of conferences called Václavkova Olomouc and a revival of scientific research of the genre, a project of national retrospective bibliography of broadside ballads was conceived (Národní retrospektivní bibliografie kramářských písňových textů devatenáctého století). While the older prints were a part of Czechoslovak bibliography of incunabulas and old prints - Knihopis českých a slovenských tisků, there was no such platform for the prints of 19th century. Guidelines were created for the new, specialized bibliography and the department of book culture of National Museum Library was tasked with the project. The works were lead by Dr. Karel Bezděk and Dr. Eva Ryšavá and went on until to the 2000s. The idea became part of the project of National retrospective bibliography of 19th century (National Library in Prague), now abandoned.

According to Dr. Eva Ryšavá, in 1997 there were from the 17 631 documented bohemica old prints in Knihopis českých a slovenských tisků (bibliography of bohemica and slovacica from the incunabulas to early 19th century, there was 5638 broadside ballads (in chapbook format). Twenty years later, the number will slightly differ , but it means almost one third of all documented old prints is in fact of this origin. The numbers show the genre was well established within the society. The nineteenth century continued this trend.

In 1997, the Retrospective bibliography of bohemical prints of 19th century (lead by Dr. Eva Ryšavá) letter A index (the bibliography is organized by text incipits) reached 1552 unique print editions (excluding variants). The material primarily used was the National musemu collections, Vlastivědný ústav Olomouc and collections of museum in Chrudim. The estimation of the authors was the bibliography could reach around 30 000 individual entries. Taking into account numerous other collections in museums and libraries across Czech Republic, the final number would most likely be even higher.

DIGITÁLNÍ KNIHOVNA KRAMÁŘSKÝCH TISKŮ

**2008 – 2011 - Grant project
Vytvoření otevřeného
badatelského prostředí pro
kramářské tisky (in
collaboration with AiP
Beroun s.r.o..**

- 1) Partial digitization of the collection
- 2) Bibliographic description in TEI XML
- 3) Creation of an internet library with good quality digitized documents.

DIGITÁLNÍ KNIHOVNA KRAMÁŘSKÝCH TISKŮ

www.spalicek.net

- 4) Trying to keep the project alive (2012-2017)
- 5) Revamp of the database, inclusion of database management system (Based on Invenio) (2017 - ?)
- 6) Finding new partners and publishing their bibliographic descriptions and digitized prints
- 7) Bright plans for the future (?!)

Project presentation - INFORUM conference 2011

DIGITÁLNÍ KNIHOVNA KRAMÁŘSKÝCH TISKŮ

Co je Špalíček?

Podomácku svázaná knižka kramářských tisků.

Co je kramářský tisk?

Kramářský tisk – prozaický nebo písňový drobný tisk s nejrůznějšími námi: novinky, krimi, humor, katastrofy, lyrika, zázraky, modlitby a náboženské písni.

Většina pochází ze 17.-19. století.

Digitální knihovna Špalíček:

- 3771 digitalizovaných kramářských tisků a špalíčků přístupných on-line
- databáze umožňující pohodlné vyhledávání
- přizpůsobilné grafické rozhraní pro čtení a prohlížení

Bibliografická metadata v XML (Text Encoding Initiative).
Pro zpracování slouží open source program Ignis:
<http://code.google.com/p/ignis/>.

Kde Špalíček najdete?

Na www.spalicek.net.

Kompletní bude digitální knihovna od počátku roku 2012.

Projekt zpracovává Knihovna Národního muzea v rámci grantového projektu MK ČR a podílí se firma AiP Beroun s.r.o..

Kontakt: Iva Bydžovská, e-mail iva_bydzovska@nm.cz.

The screenshot displays the Špalíček digital library interface. On the left, a sidebar shows a grid of thumbnail images of medieval manuscripts, each labeled with a number (0001 through 0008). To the right of the sidebar, a main content area shows a detailed view of a specific manuscript page. The page features a large, ornate woodcut illustration of a saint or figure in a halo, surrounded by text in a Gothic script. The interface includes various search and filter options, such as 'Hledat' (Search) and 'Zobrazení' (View), and provides detailed bibliographic information for the selected item, including author, title, and a summary of its content.

Špalíček

Digitální knihovna kramářských tisků

Home Vyhledávání O projektu Procházející výstavy Archiv výstav Přejte se nám Spolupráce

Poslechněte, co se v pravdě stalo ...
První virtuální výstava kramářských tisků

Co je Špalíček?

Internetová knihovna, ve které najdete digitální kopie tisků ze 17. - 18. století. Umožňuje prohlížet a prohledávat téměř 4000 drobných tisků a špalíčků – podomácku vázaných knížek kramářských pišní, modliteb s dalšími tisků.

Špalíček je určen pro každého, koho zajímá, jak žili a čím se živil jeho prapradědové a prababičky, proty, kdo hledají ne tradiční zábavu, poučení a inspiraci pro vlastní tvorbu. Kramářské tisky nebyly určeny pro tichou zábavu v koutku, ale k zpívání a vyprávění.

[Číst dál](#)

Muzea ve virtuálním světě.

Pracovní setkání o potífbách digitalizace muzejních sbírek.

Přihlášení

Uživatelské ID *

Heslo *

Vytvořit nový účet
 Zaslát nové heslo

[Přihlásit se](#)

Co Špalíček umožňuje

- Snadno Hledat v rozsáhlém souboru plní
- Filtrovat plní dle různých kritérií
- Comenzávat celobarevné plní
- Sestavovat vlastní kolekce plní

Výběrová bibliografie ke kramářským tiskům

Výběrová bibliografie ke kramářským tiskům obsahuje abecedně řazený seznam článků, studií a knih, v množstvích případně i s odkazy na jejich upřesňující informace. Seznam je řazen do této osmi kategorií:

1. kramářské, použití, historické, politické, archeologické a zlatočerné plní;
2. autori, interpreti a distribuanti plní; napodobitele;
3. výzdoba plní, obrazové tabule, litografie;
4. lidoví písničky, jejich slády;
5. sbírky kramářských plní;
6. sběratele kramářských plní;
7. recenze a zprávy o knihách a výstavách;
8. související se kramářskými dílnami (herlestege, mazevany, atd.).

DIGITÁLNÍ KNIHOVNA KRAMÁŘSKÝCH TISKŮ

šíří knihovna kramářských tisků

C ⓘ Nezabezpečeno | spalicek.net/apps/index.php

Q Vyhledávání 999+

Az

Q Hledat

Nábožná píseň o Bolestné Matce boží pod křížem stojící

Etnologický ústav AV ČR, v.v.i.; Praha; Česko

XXIII wv 1-52/47 - Samostatný tisk

duchovní písničky; kramářské tisky; Ježíš Kristus (ukřížovaný); Panna Marie; láska mateřská;

Dvě písničky vánoční

Etnologický ústav AV ČR, v.v.i.; Praha; Česko

XXIV C 1-32/19 - Samostatný tisk s přítiskem

duchovní písničky; kramářské tisky; Ježíš Kristus (narození); Panna Marie;

Dwě Písničky vánoční. Tisk St. Pospíšila w Chrudimi. 1859.

Etnologický ústav AV ČR, v.v.i.; Praha; Česko

XXIV C 1-32/19 - Přítisk

duchovní písničky; kramářské tisky; Ježíš Kristus (narození); Panna Marie;

Jiná píseň

Etnologický ústav AV ČR, v.v.i.; Praha; Česko

XXIV C 1-32/19 - Přítisk

Nábožná modlitba k Panně Marii

Etnologický ústav AV ČR, v.v.i.; Praha; Česko

XXXI P/42 - Samostatný tisk s přítiskem

modlitby; kramářské tisky; vdova; ochrana; sirotci; Panna Marie;

Vyhledávání 8 Otevřený záznam

Přihlásit

Píseň strašlivá o opovážlivosti jedné děvečky, která kocoura za dítě k prsům vzala, jak za to ztrestaná z písni každý vyrozumí.

[6/8] Z vyhledaných: ← → f ↪

Popis Faksimile XML

Píseň strašlivá o opovážlivosti jedné děvečky, která kocoura za dítě k prsům vzala, jak za to ztrestaná z písni každý vyrozumí.

Incipit
Pozastavte se maličko, co vám budu zpívati.

Identifikace
Signatura: KP 1251
Současný vlastník: Knihovna Národního muzea (Všechny dokumenty)
Česko, Praha
Samostatný tisk
Umístění: s. 1-8

Klíčová slova
Kramářská píseň; Víra; Zázraky; Bůh; Vestec (Vesce?, okres České Budějovice); Bechyňsko; Žatecko; kocour; děvečka; rounhání; pacholci; děvečky; bezbožnost; modlitba; mniši; nemoc; smrt; závrak; Boží trest; vidění; hřichy; povodeň; pokání; prosby

Obsah
Kramářská píseň s motivem rounhání a božího trestu.

Nápěv
Jako: Kvilit musím přenáramně ec.

Jazyk
čeština

Impresum
Tiskár: s.n. (s.l.)

Původ
Datace: konec 18. století

Fyzický popis
Tisk
Rozsah: [8] s.; 16°; Tištěno per extensum.
Sloky: [38] slok
Zrcadlo tisku: 82 x 63 (v x š)
Výzdoba: Bez vyobrazení. Na konci písni viněta.
Stav: Stav dobrý

Přepis originálu
Přepis incipitu: Pozastavte se maličko, co wám // budu spjwati, Węcy diwné, // wssak prawdiwé, chcy wám wy= // prawowati.

NÁRODNÍ MUZEUM
Česká republika | www.nm.cz

DIGITÁLNÍ KNIHOVNA KRAMÁŘSKÝCH TISKŮ

Digitální knihovna kramářských tisků | +

Nezabezpečeno | spalicek.net/apps/index.php?recordId=KP_1251

Vyhledávání 8 Otevřený záznam Přihlásit

Píseň strašlivá o opovážlivosti jedné děvečky, která kocoura za dítě k prsům vza...

[6/8] Z vyhledaných: ← → f s

Popis Faksimile XML

KP 1251 - 1

*Píseň Straßliwā.
O Opovážlivosti gedně dě-
věčky která Kocaura za Dítě k Pr-
sun vzaala, Šak za to stresanā,
s Písne každý wyrozumi.*

*Gálo : Kwlit musym přenarammē, n.
V Ozastavote se malíčko, co wám
budi ſchwati, Wčer dicowé,
wſſak prawdiwé, chey wám wy-
prawodzati.
I Nikdy co Swět Swětem ſlo-
gi to ſvſſeti nebylo, aby to naſſy
Czejké Žemni, tak Učtěſení bylo.
I Sljchali gſme povídati, od
naſſych starých Vředkůw, co mi
smutni dočekáme, w tomto nyněg-
ſím Věku.
Váh*

Q Q 1 / 8 >

Digitální knihovna kramářských tisků | spalíček.net/apps/index.php?recordId=KP_R_Hlava_3717

Vyhledávání 1 Otevřený záznam Přihlásit

Písnička historická o svatém Mikuláši biskupu, zpovědníku Božím.

[1/1] Z vyhledaných: ← → f s

Popis Faksimile XML

KP R. Hlava 3717 - 2

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

I Galo : O blahoslavený Čzlowěk / z.
B Iskup etny Mikuláš
Svatý w Darých dří-
chowných bohatý / byl
rodem z Města slavného / Pa-
thera tak cícenného. I Rodu
gsa znamenitého / měl Otce wel-
mi možného / pravým gménem
Epifana / a Matka slavla Jo-
hanna. I Toho zplodili w mla-
dosti / gsauce w manželské milo-
sti / potom w čistotě bydleli / vje-
žadných Dítěk neměli. I Mi-
kuláš tdyž se narodil / hned ho
Bůh mocý přiodyl / nebo Li-

Q Q < 2 / 16 >

Vyhledávání 8

Otevřený záznam

Přihlásit

Píseň strašlivá o opovážlivosti jedné děvečky, která kocoura za dítě k prsům vzala...

[6/8] Z vyhledaných:

Popis

Faksimile

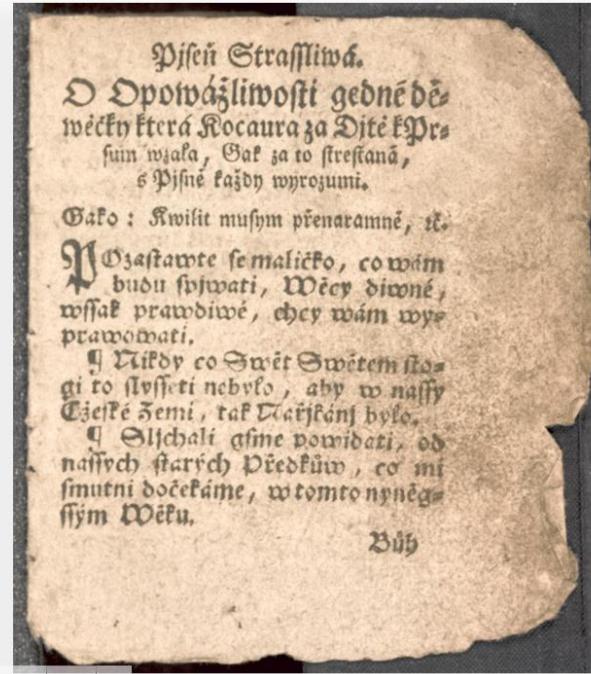
XML

```

<TEI>
  <teiHeader>
    <fileDesc>
      <title>Kramářské tisky KNM</title>
      <author>Kláček, Michal</author>
    </titleStmt>
    <publicationStmt>
      <p>Knihovna Národního muzea, Praha</p>
      <p>Katalog kramářských písni</p>
    </publicationStmt>
    <sourceDesc>
      <msDesc xml:lang="cs" xmlns:id="KP_1251">
        <msIdentifier>
          <country key="CZ">Česko</country>
          <settlement>Praha</settlement>
          <repository>Knihovna Národního muzea</repository>
          <idno>KP_1251</idno>
        </msIdentifier>
        <head>
          <title>Píseň strašlivá o opovážlivosti jedné děvečky, která kocoura za dítě k prsům vzala, jak za to ztrestaná z písni každý vyrozumí.</title>
          <name type="person"/>
        </head>
        <msContents>
          <msitem ns="1">
            <locus from="1" to="8">s. 1-8</locus>
            <textLang mainLang="cs">čeština</textLang>
            <title type="incipit">Pozastavte se malíčko, co vám budu zpívati.</title>
            <index>
              <term type="genre">Kramářská píseň</term>
              <term type="topic">víra</term>
              <term type="keyword">kocour</term>
              <term type="place">Vestec (Vesce), okres České Budějovice</term>
              <term type="place">Bechyňsko</term>
              <term type="keyword">děvečka</term>
              <term type="keyword">rouhání</term>
              <term type="keyword">poacholik</term>
              <term type="keyword">děvečky</term>
              <term type="keyword">běbožnost</term>
              <term type="keyword">modlitba</term>
              <term type="keyword">smíření</term>
              <term type="keyword">nemoc</term>
              <term type="keyword">zemření</term>
              <term type="keyword">zázrak</term>
              <term type="topic">zázraky</term>
              <term type="relig_name">Bůh</term>
              <term type="keyword">Boží trest</term>
              <term type="place">Žateckovo</term>
              <term type="keyword">vídění</term>
              <term type="keyword">hrichy</term>
              <term type="keyword">povodeň</term>
              <term type="keyword">popálení</term>
              <term type="keyword">prosby</term>
            </index>
            <note>Kramářská píseň s motivem rouhání a božího trestu.</note>
          </msitem>
        </msContents>
      </msDesc>
    </fileDesc>
  </teiHeader>
  <docTitle>
    <titlePart>Píseň Strassliwá.</titlePart>
    <lh/>
    O opovážlivosti gedné dě-
  </docTitle>

```

KP 1251 - 1

Q Q | 1/8 >

DIGITÁLNÍ KNIHOVNA KRAMÁŘSKÝCH TISKŮ

Dvě muzea, jedna písnička.

> Stalo se ve Skutči - mládeži přístupno pouze v doprovodu rodičů!

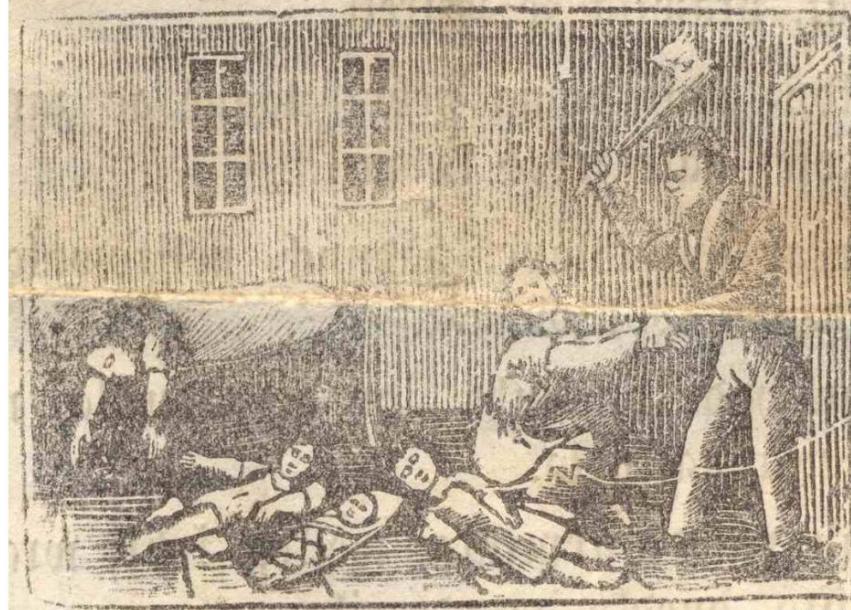
Digitální knihovna kramářských tisků

Home

< Dvě muzea, jedna písnička. / Stalo se ve Skutči - mládeži přístupno pouze v doprovodu rodičů!

Díky spolupráci s Městským muzeem Skuteč známe zatím jedinou kramářskou písni situovanou svým dějem přímo do tohoto východočeského města, a to velice přesně: "Ukrutný mord, který se stal v Čechách v kraji Chrudimském, v městečku Skutči, kterak jedna bezbožná matka, svých vlastních sedum dítek zamordovala, roku 1867". Písni byla vydána nákladem jistého Andrease Fidlera a vytiskena u M. F. Lenka ve Znojmě. Zajímá-li vás, proč byl příběh lokalizován do východních Čech tištěn na Moravě a do jaké míry je celý příběh pravdivý, pojďte s námi rozplést záhadu této písni.

"Iustrační dřevoryt" z titulní strany písni o Ukrutném mordu ze sbírek Městského muzea Skuteč.

DIGITÁLNÍ KNIHOVNA KRAMÁŘSKÝCH TISKŮ

The idea behind the digital library was firstly create a platform where the National Museum Library collections could be presented in a user friendly manner while at the same time offering broad search options.

Since the conception of the project, many things changed. It is now a lot easier to transform different formats into the TEI XML and we were able to offer participation to other institutions.

Although the data are not always entirely consistent, it is our opinion that the research can only benefit from getting a common platform.

KLACEK, Michal, Sbírka kramářských písni v Knihovně Národního muzea, Muzejní a vlastivědná práce 49, 2011, č. 1, s. 29–40.

RYŠAVÁ, Eva. Sbírka kramářských písni Knihovny Národního muzea, její odborné zpracování a muzejní prezentace. Sborník Národního muzea v Praze, řada C - Literární historie, 1980, sv. 25, č. 1-2, s. 5-6.

BEZDĚK, Karel, Popis kramářských tisků v bibliografii 19. století. Václavkova Olomouc 1964, s. 117 – 120 (pravidla popisu).

RYŠAVÁ, Eva. Práce na bibliografii kramářských písni 19. století v Knihovně Národního muzea. Sborník Národního muzea v Praze, řada C - Literární historie, 1974, sv. 19, č. 1-2, s. 31-36.

BEZDĚK, Karel - RYŠAVÁ, Eva, České kramářské písňové tisky, jejich bibliografické zpracování a ukázka bibliografie 19. století. Sborník Národního muzea v Praze. Řada C Literární historie, sv. XXVIII. 1983, č. 4, s. 173 – 201.

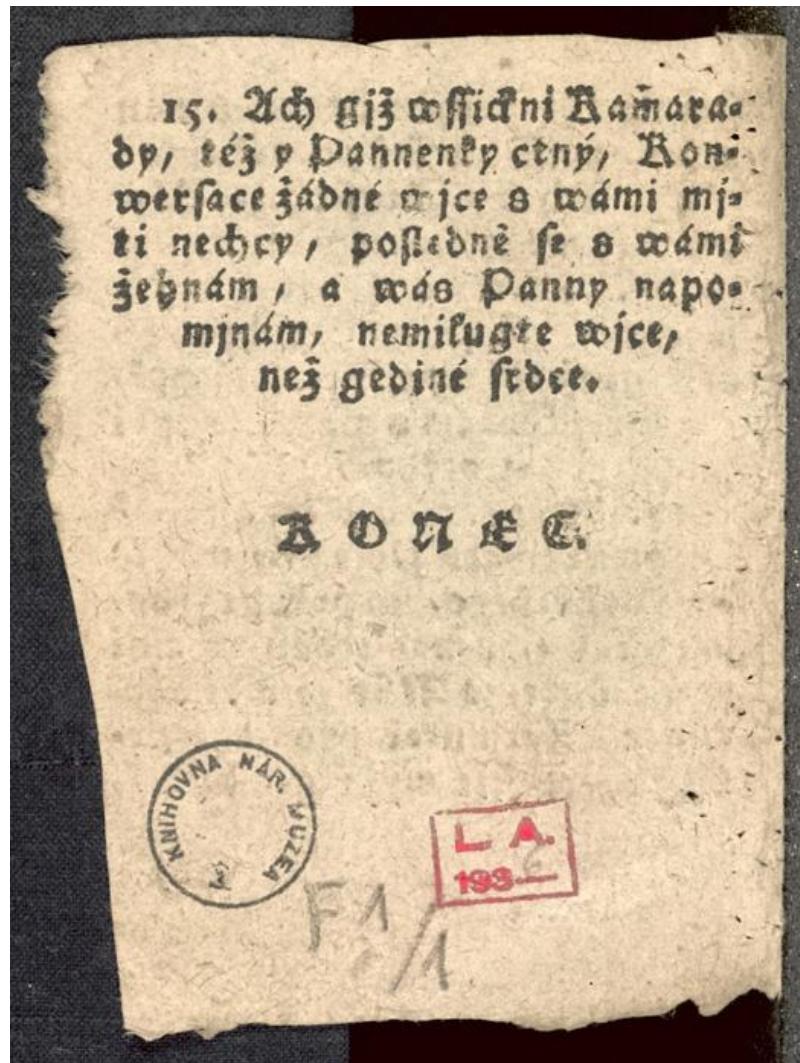
RYŠAVÁ, Eva. Národní retrospektivní bibliografie kramářských písňových tisků 19 století. Tiskárny a tisky 19. století. Sborník příspěvků z celostátní konference pořádané při 200: výročí založení jindřichohradecké Landfrasovy tiskárny. Okresní muzeum v Jindřichově Hradci, Jindřichův Hradec 1998. S. 25 – 28.

STRAŠILOVÁ, Iva. Kramářské písni v Knihovně Národního muzea: cíle a prostředky zpracování. In Problematika historických fondů Čech, Moravy a Slezska 2006: Sborník z 15. odborné konference, Olomouc, 22.-23. listopadu 2006. Brno-Olomouc: Sdružení knihoven ČR Brno, Vědecká knihovna v Olomouci, 2007, s. 191-199.

BYDŽOVSKÁ, Iva: Digitální knihovna kramářských tisků Špalíček. In: Problematika historických a vzácných knižních fondů 2011. Sborník z 20. odborné konference, Olomouc, 20. - 21. září 2011. Ed. Rostislav Krušinský. Olomouc - Brno 2012, s. 29 - 38.

DIGITÁLNÍ KNIHOVNA KRAMÁŘSKÝCH TISKŮ

One of the best known authors, František Hais (1818-1897), was a well known and popular character of 19th century Prague. Hais was involved in many aspects of broadside ballad or chapbook production.

He also left unique memoirs, of which a partial edition was published by PhDr. Eva Ryšavá:

HAIS, František a RYŠAVÁ, Eva, ed.
Vzpomínky pražského písničkáře: 1818-1897. 1. vyd. Praha: Odeon, 1985. 470 s., 16 s. obr. příl. Lidové umění slovesné.

